

TOTS ELS CAMINS DUEN A ROMA

En un curt article escrit l'abril de l'any passat, vaig esmentar sengles noms corresponents a dues persones que no podíem identificar, però que eren uns noms remarcables: el de Bartomeu Colom i el de P. Cabot.

Segons R. Carreras Valls, que n'havien donat compte a la revista "La Notaria" del Col·legi de Notaris de Barcelona, les dues persones anomenades havien actuat de testimoni d'un testament atorgat a Ciutadilla per un tal Joan de Molina, de Castella, davant el rector de la dita vila, Miquel Bonany, l'any 1466.

Medalló amb el retrat del Papa Alexandre VI

Carreras Valls no s'entén sobre els dits testimonis, però en canvi, ho fa un xic sobre Miquel Bonany, de qui diu que era un home cèlebre al seu temps i que l'any 1478 havia estat designat procurador general de Roderic de Borja, bisbe de Barcelona i futur papa Alexandre VI. Això no és pas gaire, però és suficient amb l'ajuda d'unes noves dades, per poder identificar poc o molt aquells dos testimonis, i alhora per establir unes relacions entre certs fets o persones que ens emmenen cap a temes colombins.

Doncs bé, segons Joan Grimal i Bonany al seu meritíssim treball **Base de dades del Centre d'Estudis Colombins**, Miquel Bonany era beneficiat de la Seu de Barcelona i fou testimoni de les últimes voluntats de Francesc Colom i Bertran, canonge de Barcelona, ardiaca de la Selva i President de la Generalitat (Pere Pascual, Primer Testamentorum, 12-juny-1468). L'expressada relació Bonany-Francesc Colom és una dada important perquè ajuda a refermar la relació dels Colom amb els Borja i amb el Pontificat romà.

Remembrem, per altra banda, que Francesc Colom i Bertran, ja havia viscut a Roma durant l'època del primer papa Borja, Calixte III (J. Rius, AST). Per un altre cantó, la susdita relació ens indueix a sospitar que el Bartomeu Colom que apareix en la informació de Carreras Valls, també era un membre de la família Colom Bertran, un nou parent fins ara desconegut o bé el mateix germà de Cristòfol. I amb tot això, el nom de P. Cabot, lligat al mateix cercle, se'ns mostra també amarat de significació, possiblement a un familiar de dos grans descobridors: Joan i Sebastià Cabot.

I ací és escaient de fer al·lusió a la qüestió tan debatuda de la predescoberta i a la del pilot desconegut. La primera és innegable i sols denegada per tenaços i repatanis autors com Ballesteros-Beretta, però la segona ha romàs sempre en el terreny de les elucubracions. És clar que es tracta d'una hipòtesi nascuda justament del fet de la predescoberta, com una mena d'explicació d'aquella.

Tot això posat, és molt digne d'atenció l'anècdota que consisteix en l'interès que Alexandre VI va mostrar per Groenlàndia. No en tinc ara més dades, però n'és una

mostra el títol d'un estudi del P. Fidel Fita aparegut al núm. 20 BRAH de l'any 1892 amb el títol de "Alejandro VI y la Groenlandia".

Doncs bé, és sospitable que donada la connexió o comunicació apuntada entre alguns membres de la família Colom –que en aquells anys ostentà ultra els títols més amunt indicats, el Vicari episcopal de Barcelona– i els Borja, particularment amb Alexandre VI, ja fos amb ell mateix o amb el seu procurador general Miquel Bonany, l'interès que envers les terres ultra oceàniques mostra el Papa, revesteix una importància fora de mida només que el posem al costat de les activitats i els dissenys del descobridor, entre els quals la predescoberta, que aquí apareix amb més notes de certitud encara. Altrament la influència mutual no sembla pas negligible.

Heus ací, doncs, com tot intentant end'acostar-nos als noms de Bartomeu Colom i P. Cabot, dos testimonis actuant en una vila de l'Urgell, hem anat a parar a Roma, a la Roma "catalana" dels Borja.

I si com veiem, tot mena a Roma, també és cert que ens duu a la catalanitat del descobridor i de tota la gran gesta.

CAIUS PARELLADA I CARD